

Asia: VN/485/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja terveydenhuoltolain 60 §:n muuttamisesta sekä erikoissairaanhoidon lain 28 ja 29 §:n kumoamisesta (yliopistollisen sairaalan tehtävät)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia: VN/485/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja terveydenhuoltolain 60 §:n muuttamisesta sekä erikoissairaanhoidon lain 28 ja 29 §:n kumoamisesta (yliopistollisen sairaalan tehtävät)

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja terveydenhuoltolain 60 §:n muuttamisesta sekä erikoissairaanhoidon lain 28 ja 29 §:n kumoamisesta (yliopistollisen sairaalan tehtävät).

Yleisinä huomioinaan ministeriö lausuu seuraavaa:

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että hyvinvointialueiden tehtävissä ja resursoinnissa huomioidaan koulutuksen ja uutta tietoa tuottavan tutkimuksen tärkeys sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän toimivuudelle sekä yliopistosairaaloiden erityinen rooli näissä tehtävissä. Lausunnoilla oleva esitys kokoaa yhteen yliopistollisten sairaaloiden koulutukseen ja TKI-toimintaan liittyvät tehtävät.

Yliopistollisessa sairaalassa toteutetaan laajasti sosiaali- ja terveysalan peruskoulutusta, tieteellistä jatkokoulutusta, erikoistumiskoulutusta sekä henkilöstön täydennyskoulutusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö kannattaa yliopistollisten sairaaloiden roolin turvaamista korkeakoulutuksen toteuttamisessa.

Yliopistosairaalat takaavat osaltaan monipuoliset oppimisympäristöt ja opetuksen tutkimusperustaisuuden, jotka ovat välttämättömiä korkeakoulutuksen laadun takaamiseksi ja kehittämiseksi. Tällä hetkellä yliopistollisen sairaalan opetus- ja koulutustoiminnassa korostuu etenkin lääketieteen ja hammaslääketieteen perusopetus ja erikoistumiskoulutus. Jatkossa on tarkasteltava yliopistosairaaloiden roolin vahvistamista myös muiden alojen koulutuksessa.

Lääketieteellinen ja kliininen tutkimus ovat keskeisiä, kun pyritään lisäämään tietoa terveydestä, sairauksien syistä, oireista, diagnostiikasta, hoidosta, ehkäisystä ja niiden olemuksesta. On tärkeitä, että lääkärit tekevät tutkimusta ja oppivat ymmärtämään, miten uusi tieto tuotetaan ja miten sen merkitystä arvioidaan. Tutkittu tieto paitsi johtaa uusiin ja parempiin hoitoihin, mahdollistaa laadukkaan koulutuksen, mutta on myös edellytys riittävälle kyvykkyydelle hyödyntää muualla tuotettua tieteellistä tietoa mm. sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä, muualla yhteiskunnassa ja elinkeinoelämässä.

Suomessa tehdään melko korkeatasoista kliinistä tutkimusta, joillain aloilla olemme maailman huippuja. Esimerkiksi Suomen Akatemian tieteen tila –aineiston bibliometrinen tarkastelujen mukaan kliinisen tutkimuksen vaikuttavuus on globaalia keskiarvoa paremmalla tasolla (ns. top 10-indeksi). Kliinisen lääketieteen vaikuttavuus on kuitenkin ollut laskusuuntainen. Lisäksi kliinisen lääketieteen julkaisujen osuus maan kaikista tieteellisistä julkaisuista on Suomella pienempi kuin länsimaisilla verrokkimaillamme (Tieteen tila 2021) ja tutkijankoulutetun TKI-henkilöstön kliiniseen tutkimukseen tutkimustyövuodet yliopistosairaaloissa ovat laskeneet viime vuosina (Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen).

On tärkeää, että hyvinvointialueuudistuksessa paitsi varmistetaan, myös vahvistetaan yliopistosairaaloiden mahdollisuuksia tehdä uutta tietoa tuottavaa tutkimusta tiiviissä yhteistyössä muiden tutkimusorganisaatioiden kanssa. Siten on tärkeää, että hyvinvointialueiden uudistuksessa huomioidaan päätöksenteon tukemiseen ja oman toiminnan kehittämiseen tähtäävän TKI-toiminnan ohella myös uutta tietoa tuottavan tutkimuksen edellytykset. Lausunnoilla oleva esitys kokoa irrallaan lainsäädännössä olleita yliopistosairaaloiden tehtäviä yhdeksi kokonaisuudeksi. Yliopistosairaalaan ylläpitävien hyvinvointialueiden rahoituksessa niiden koulutus- ja TKI-tehtäviä koskevien erityispiirteiden huomioiminen on ratkaistavissa toisaalla. On olennaisen tärkeää, että myös rahoitus ratkaistaan tavalla, joka turvaa näiden tavoitteiden toteutumisen.

Muutamia yksityis- ja pykäläkohtaisia huomioita hallituksen esitykseen:

- 34 §: ehdotetaan harkittavan, että pykälän muotoiluissa ja-sanat korvattaisiin tai –sanalla: Hyvinvointialueiden, joiden alueella sijaitsevat Turun, Oulun tai Tampereen yliopisto tai Itä-Suomen yliopiston terveystieteiden tiedekunta...

- 34a §: pykälässä tai sitä koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole huomioitu yliopistollisten sairaaloiden tekemää tiivistä yhteistyötä korkeakoulujen tai muiden tutkimusorganisaatioiden kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriö ehdottaa harkittavan, että muotoiluissa sallitaan TKI-työn tekeminen yhteistyössä esimerkiksi yliopiston tai muiden toimijoiden kanssa ja näiden tiloissa.

- 34b §: opetus- ja kulttuuriministeriö pitää kannatettavana, että pykälässä sivuvirrat on mahdollistettu koko korkeakoulusektorin – niin yliopistojen kuin ammattikorkeakoulujen kanssa. Harkittavaksi esitetään, että muotoilu sallisi sivuvirrat myös esimerkiksi tutkimuslaitosten kanssa. Tekoäly ja tutkimuksen datapohjaisuuden lisääntyminen ovat ilmiöitä, joiden myötä muiden tieteenalojen ohella myös lääke- ja terveystieteellinen tutkimus monitieteistyy. Tästä näkökulmasta ministeriö esittää harkittavaksi, onko sivuvirat tarkoituksenmukaista rajoittaa lääke- ja hammaslääketieteellisiin koulutusyksiköihin.

Lehikoinen Anita
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Vuorento Riina
Opetus- ja kulttuuriministeriö